

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**Державний біотехнологічний
університет**

**Факультет менеджменту,
адміністрування та права**

**Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського
спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін**

ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

**навчально-методичний посібник до самостійного
(дистанційного) вивчення дисципліни**

*для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форм
навчання спеціальності 015 Професійна
освіта (аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові
технології)*

Харків - 2024

ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

навчально-методичний посібник до самостійного
(дистанційного) вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форм
навчання спеціальності *015 Професійна
освіта (аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові
технології)*

**Затверджено
рішенням Науково-
методичної ради
факультету
МАП ДБТУ
Протокол № 1
від 17.09.2024 р.**

УДК 631.1:378.147(075.8)

П 56

Схвалено на засіданні кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування» та соціально-
гуманітарних дисциплін ДБТУ
(протокол № 1 від 04.09.2024 р.)

«Організація сільськогосподарського виробництва»:
*навчально-методичний посібник до самостійного
(дистанційного) вивчення дисципліни для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та
заочної форм навчання спеціальності 015 Професійна
освіта (аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)
уклад. М.С. Пономарьова – Харків: ДБТУ, 2024 – 101 с.*

Рецензенти:

С.О. Васильєва – д-р пед. наук, професор, професор
кафедри освітології та інноваційної педагогіки
Харківський національний педагогічний університет ім.
Г.С. Сковороди;

С.В. Станкевич – канд. с.-г. наук, доцент, завідувач.
кафедри, зоології, ентомології, фітопатології,
інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б.М.
Литвинова Державного біотехнологічного університету.

© Пономарьова М.С. 2024

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку аграрного сектору вимагають якісної підготовки фахівців, здатних до системного аналізу виробничих процесів, раціонального використання ресурсів та впровадження інноваційних технологій. Методичні вказівки до вивчення дисципліни спрямовані на формування у студентів професійних знань і навичок, необхідних для організації виробничої діяльності в аграрному секторі.

Навчальна дисципліна забезпечує комплексне засвоєння теоретичних основ виробничої діяльності, досвіду сучасних технологій і методів управління виробничими процесами. Вона сприяє розвитку аналітичного мислення, управлінських здібностей, вміння застосовувати сучасні методи організації виробництва та приймати обґрунтовані рішення у складних виробничих ситуаціях.

Зміст навчального курсу орієнтований на розвиток у студентів здатності розв'язувати спеціалізовані задачі в умовах невизначеності, застосовуючи принципи організації виробничих систем, проектування

технологічних процесів та управління ресурсами. Дисципліна також спрямована на прищеплення практичних навичок щодо ефективного використання земельних, трудових і матеріальних ресурсів, планування господарської діяльності, аналізу ринкових умов та впровадження новітніх технологій.

Відповідно до освітніх стандартів, вивчення дисципліни сприяє набуттю студентами необхідних інтегральних, загальних та спеціальних компетентностей, які включають здатність до прийняття управлінських рішень, використання інформаційних технологій, розуміння основ функціонування технологічного обладнання та аналізу економічної ефективності виробничих процесів.

Навчально-методичний посібник допоможуть студентам систематизувати отримані знання, засвоїти основні принципи організації виробництва, навчитися використовувати сучасні технологічні рішення та ефективно планувати діяльність у сільськогосподарському секторі. Він буде корисним для студентів освітніх, аграрних спеціальностей, викладачів, а також для

фахівців, які прагнуть покращити свої знання з організації виробничих процесів у сільському господарстві.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у студентів комплексу професійних знань з теоретичних основ і сучасного досвіду виробництва; усвідомлення сутності його понять та категорій; з'ясування змістовності проектно-технічної підготовки і виготовлення продукції; прищеплення ним практичних навичок системного аналізу виробничих процесів; набуття і закріплення умінь використання принципів, методів, способів та інструментів раціональної організації виробничих систем, а також сприяння розвитку дослідницьких і організаторських здібностей в підготовці організаційних проектів виробництва та ефективної їх реалізації.

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в

професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

К 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

К 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

К 08. Здатність працювати в команді.

К 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності

К 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

К 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

К 24. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

К 26. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

Програмні результати навчання

ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузей стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим

стандартом та освітньою програмою.

ПР 16. Знати основи і розуміти принципи функціонування технологічного обладнання та устаткування галузі (відповідно до спеціалізації).

ПР 18. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з виробом матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням, проектуванням технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації).

ПР 19. Уміти обирати і застосовувати необхідне устаткування, інструменти та методи для вирішення типових складних завдань у галузі (відповідно до спеціалізації).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА

Поняття та об'єкти курсу, його предмет та завдання. Методи і прийоми дослідження організації сільськогосподарського виробництва. Місце “Організації виробництва та планування діяльності в підприємствах АПК” в системі загальноосвітніх, соціально-

політичних, економічних, технічних і технологічних наук.

Тема 2. РОЗВИТОК
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА
В УМОВАХ РИНКУ.

Агропромисловий комплекс України. Роздержавлення і приватизація в сільському господарстві. Форми власності і господарювання в сільському господарстві України. Закони України з питань роздержавлення і приватизації державного майна і землі.

Тема 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ
НОВИХ
АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

Розвиток форм господарювання в сільському господарстві. Спільні основи і організаційно-економічні особливості різних видів підприємств і об'єднань. Виробнича і організаційна структура сільськогосподарських підприємств.

Тема 4. ОСНОВИ
ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО
ПЛАНУВАННЯ

В

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Система внутрішньогосподарського планування, його принципи та методи. Перспективне планування розвитку підприємства. Особливості планування в умовах ринкових відносин. Зміст і методика розробки плану організаційно-господарського впорядкування, бізнес-плану, річного плану. Оперативне прогнозування.

Тема 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Склад земель України та власність на землю. Грошова оцінка землі. Розробка плану використання та поліпшення земельних угідь. Реформування земельних відносин. Землеволодіння сільськогосподарських підприємств. Державний земельний кадастр. Організація землеустрою.

Тема 6. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Організація внутрішньогосподарських формуваль у ринкових умовах господарювання. Основні принципи і прогресивні форми організації праці. Види виробничих бригад і принципи їх формування в основних галузях сільського господарства, допоміжних і обслуговуючих виробництвах. План з праці. Розрахунок витрат праці й чисельності працюючих. Баланс трудових ресурсів. Планування продуктивності праці. Планування фонду оплати праці.

Тема 7. ОРГАНІЗАЦІЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Поняття, склад і структура засобів виробництва сільськогосподарських підприємств. Джерела утворення та відтворення основних і оборотних засобів виробництва, їх амортизація. Організаційно-економічні умови формування раціонального складу засобів виробництва. Організаційно-економічні основи діяльності машинно-технологічних станцій. Організація сервісного

обслуговування сільськогосподарських підприємств.

Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Поняття про оренду та об'єктивні умови її застосування в сільському господарстві. Внутрішньогосподарські економічні взаємовідносини при оренді у виробничих підрозділах. Орендна плата за засоби виробництва та землю. Орендні договори та їх зміст. Організація лізингу та лізингових платежів.

Тема 9. СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ І ПОЄДНАННЯ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Спеціалізація сільськогосподарських підприємств, її економічний зміст і основні напрями розвитку. Форми спеціалізації в сільському господарстві та фактори, що їх визначають. Показники спеціалізації сільськогосподарських підприємств. планування оптимальної галузевої структури в сільськогосподарських підприємствах. Обґрунтування змін у галузевій структурі

підприємства і перспектив розвитку рослинництва й тваринництва. Планування оптимального поєднання галузей у господарстві. Обґрунтування раціональних виробничих типів сільськогосподарських підприємств. Основні виробничі типи сільськогосподарських підприємств.

Тема 10. РОЗМІРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ПІДРОЗДІЛІВ. Поняття і показники с.-г. підприємств та їх виробничих підрозділів. Фактори, що впливають на розміри підприємств та їх підрозділів. Оцінка ефективності розмірів підприємств. Організаційно-економічні переваги великого виробництва в сільському господарстві. Необхідність і ефективність поєднання великого, середнього і малого виробництва в умовах ринкових відносин. Раціональні розміри с.-г. підприємств та їх виробничих підрозділів. Тенденції в зміні розмірів с.-г. підприємств. Розміри с.-г. кооперативів, фермерських господарств, особистих підсобних господарств. Методика обґрунтування раціональних розмірів с.-г. підприємств та їх виробничих підрозділів.

Методика обґрунтування розмірів фермерських господарств.

Тема 11. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ГАЛУЗЕЙ ТВАРИННИЦТВА. Організація виробництва тваринницької продукції (молока, м'яса ВРХ, м'яса свиней та ін.). Особливості планування в тваринництві. Формування основного поголів'я тварин. Організація відтворення стада.

Тема 12. ОРГАНІЗАЦІЯ КОРМОВИРОБНИЦТВА. Поняття і принципи організації кормової бази та кормовиробництва. Джерела надходження кормів і система організації кормозабезпечення сільськогосподарських підприємств різних форм і виробничих типів. Типи кормовиробництва і годівлі. Методика складання кормового плану балансу кормів. Зелений конвеєр.

Тема 13. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ГАЛУЗЕЙ РОСЛИННИЦТВА. Завдання і шляхи збільшення виробництва продукції рослинництва. Організаційно-економічна оцінка застосування інтенсивних технологій

при виробництві продукції рослинництва. Організаційно-економічне обґрунтування структури посівних площ, системи сівозмін залежно від природно-економічних зон і виробничого типу підприємства. Балансовий зв'язок розвитку галузей рослинництва та тваринництва.

Тема 14. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ТРУДОВИХ ПРОЦЕСІВ У РОСЛИННИЦТВІ. Основні вимоги до організації трудових процесів. Принципи організації праці і трудових процесів. Планування продуктивності праці. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів у рослинництві. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів у тваринництві.

Тема 15. НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТРУДА ТА ОПЛАТА ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ. Наукова організація труда. Нормування праці. Форми, види і системи оплати праці. Вибір системи оплати праці в умовах переходу до ринкових відносин. Матеріальне стимулювання

працівників сільськогосподарських підприємств.

Тема 16. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Методи планування витрат і собівартості продукції. Норми і нормативи у плануванні витрат. Визначення планової собівартості продукції. Протівитратний механізм та його роль у зниженні собівартості продукції.

Тема 17. . ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.

Вступ до інновацій в АПК Роль інновацій у сільському господарстві. Головні тренди та виклики. Прецизійне землеробство. GPS-навігація, сенсори, автоматизація внесення добрив. Зональне управління ґрунтами. Дрони та супутникові технології. Моніторинг стану рослин. Аерофотозйомка, обприскування дронами. Smart Farming та IoT. Розумні ферми, дистанційне управління. Збір та аналіз даних. Робототехніка та автоматизація. Автономні трактори, роботизовані системи збору врожаю. Штучний інтелект у прогнозуванні. Біотехнології. ГМО, CRISPR, біодобрива.

Використання мікроорганізмів. Альтернативні методи вирощування. Вертикальне фермерство, гідропоніка, аквапоніка. Контейнерне фермерство. Цифрові платформи та аналітика. Big Data, мобільні додатки, хмарні сервіси. ERP-системи для управління фермою. Інновації у зберіганні та переробці. Смарт-зберігання, блокчейн у контролі якості. Новітні методи сушіння та консервації. Сталий розвиток та екологія. Відновлювані джерела енергії. Еко-методи землеробства. Впровадження інновацій у агросекторі. Світовий досвід та перспективи. Державна підтримка та стартапи

Тема 18. АГРОСТАРТАПИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО.

Вступ до агростартапів та підприємництва. Поняття агростартапу та його значення. Основні тренди в агропідприємстві. Створення агростартапу: від ідеї до бізнесу. Генерація ідеї та пошук унікальної ніші. Аналіз ринку та конкурентне середовище. Розробка бізнес-плану. Основні компоненти бізнес-плану. Фінансова модель та оцінка витрат. Фінансування агростартапів.

Венчурний капітал, гранти, державні програми. Краудфандинг та альтернативні джерела фінансування. Юридичні аспекти агробізнесу. Реєстрація бізнесу, ліцензії, податки. Сертифікація продукції та дотримання стандартів. Інноваційні технології в агростартапах. Використання дронів, IoT, штучного інтелекту. Цифрові платформи та автоматизація. Маркетинг та продажі в агросекторі. Розробка бренду та просування продукції. Цифровий маркетинг та e-commerce для фермерів. Логістика та ланцюги поставок. Оптимізація постачання та зберігання продукції. Використання блокчейн-технологій. Сталий розвиток та екологічні аспекти. Органічне виробництво та сертифікація. Вплив змін клімату на агробізнес. Практичні кейси та аналіз успішних агростартапів. Досвід відомих агропідприємців. Помилки та виклики на шляху розвитку стартапу. Презентація агростартапу (Pitching). Підготовка Pitch Deck. Навички презентації для інвесторів

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів в у процесі семінарських занять.
2. Оцінювання роботи студентів під час проведення практичних занять.
3. Оцінювання виконання ІНДЗ.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення модульного контролю.
6. Проведення підсумкового екзамену.

Загальна модульна оцінка складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних та семінарських занять, за виконання індивідуального завдання, за виконання самостійної роботи та оцінки за виконання модульної контрольної роботи. Студент може набрати 100 рейтингових балів за наступною формулою:

$$100 = M1 + M2 + M3 + M4 + \text{ІНДЗ} + \text{ПК},$$

де M1 - аудиторна робота;

М2 - індивідуальна робота;
 М3 - самостійна робота;
 ПК - підсумковий контроль.

*Структура навчальної дисципліни
 «Організація сільськогосподарського
 виробництва»*

Зміст та структура залікового кредиту	Модуль I Модуль II Модуль III Модуль IV	Аудиторна робота	Складається з чотирьох залікових модулів: ЗМ1+ЗМ2+ +ЗМ3+ЗМ4	Лекції
				Практичні
				Консультації
				Контрольні заходи (проміжний контроль, модульний контроль)
		Індивідуальна робота	ЗМі	Опрацювання додаткової літератури, робота в інформаційних мережах
	Самостійна робота	ЗМс		
Підготовка ІНДЗ за обраною темою				
Підсумковий контроль екзамен				

У свою чергу Мі розраховується за наступною формулою:

$M_i = ZM1 + ZM2 + ZM3 + ZM4$, де
 ЗМ1 - перший змістовний модуль;
 ЗМ2 - другий змістовний модуль;

ЗМ3 - третій змістовний модуль;
 ЗМ4 - четвертий змістовний модуль;

Засоби діагностики успішності навчання

Студент отримує допуск до участі у підсумковому контролі (екзамену) у випадку отриманих позитивних балів за кожним із чотирьох змістовних модулів (60-74 бали).

Оцінювання (визначення рейтингу) рівня знань студентів

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	ІНДЗ	екза мен	Сума рейтингових балів
змістовний модуль 1	змістовний модуль 2	змістовний модуль 3	змістовний модуль 4	10	10	100
20	20	20	20			

Шкала переведення допоміжних балів у рейтингові

9-10 рейтингових балів - 90-100
допоміжних балів

7-8 рейтингових балів - 75-89 допоміжних
балів

5-6 рейтингових балів - 60-74 допоміжних балів

1-4 рейтингових балів - 35-59 допоміжних балів. Студент направляється на повторне вивчення тем.

Для оцінювання рівня відповідей на тестові завдання модульного контролю знань використовуються такі критерії:

90-100 % правильних відповідей - 20 допоміжних балів;

75-89 % правильних відповідей - 15 допоміжних балів;

60-74 % правильних відповідей - 10 допоміжних балів;

35-59 % правильних відповідей - допоміжні бали не нараховуються. Студент направляється на повторне тестування.

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

1. Активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням

програмного матеріалу дисципліни;
відвідування занять;

2. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання;

3. Проходження проміжного контролю;

4. Виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. Розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2. Ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

3. Ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4. Уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведення розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5. Логіка, структура, стиль викладу матеріалу у письмових роботах і при виступах в аудиторії. Вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та роботи висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Проміжний тестовий контроль проводиться чотири рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються у межах даної навчальної дисципліни та згруповані за чотирьма модулями, кожен з яких складається з тесових завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Іспит включає два теоретичні питання і одне ситуаційне (практичне)

завдання. Модульне завдання оцінюється за 20 бальною шкалою.

20 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу, законодавчих актів та нормативних документів. При виконанні практичної частини застосовує системні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані.

19 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, на основі програмного та додаткового матеріалу зроблено висновки та узагальнення. При виконанні практичного завдання застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. При виконанні практичного завдання студент припускається незначних неточностей.

18 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з програмним матеріалом дисципліни. При виконанні практичного завдання застосовує глибокі знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною

програмою. Практичне завдання виконується в цілому правильно в повному обсязі. При виконанні практичного завдання студент припускається окремих неточностей.

17 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з матеріалом дисципліни. При виконанні практичного завдання студент ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практична частина виконується в цілому правильно, при її виконанні студент припускається окремих несуттєвих помилок.

16 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено з незначними погрішностями або без узагальнень. При виконанні практичної частини застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконуються в цілому правильно, при його виконанні студент припускається несуттєвих помилок.

15 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, проте при викладенні програмного

матеріалу допущено незначні помилки. При виконанні практичної частини застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконується в цілому правильно. При його виконанні студент припускається несуттєвих помилок.

14 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено суттєві погрішності або помітні помилки. При виконанні практичного завдання без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається помилок.

13 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено суттєві погрішності, які впливають на зміст відповіді. При виконанні практичного завдання без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускається значних помилок.

12 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається значної кількості помилок, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій.

11 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно або зовсім не розкрито. При виконанні практичного завдання припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами при аналіз та трактуванні ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

10 балів. Студент виконати практичне завдання не може, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуації, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні. Теоретичні запитання не розкриті.

9 балів. Студент виконати практичне завдання не може, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій. Теоретичні запитання не розкриті.

У разі набрання студентом на підсумковому контролі знань 0-10 балів екзамен вважається не складеним.

ЗАВДАННЯ ДО ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ

Завдання до вивчення теми 1: Організаційні основи виробництва

Теоретичні питання:

1. Дайте визначення поняття «організація виробництва» та розкрийте його зміст у контексті агропромислового комплексу.

2. Перерахуйте та охарактеризуйте основні об'єкти організації сільськогосподарського виробництва.

3. Визначте предмет та завдання дисципліни «Організація виробництва та планування діяльності в підприємствах АПК».

4. Які основні методи дослідження організації сільськогосподарського виробництва використовуються у сучасних наукових дослідженнях?

5. Проаналізуйте місце дисципліни «Організація виробництва» в системі загальноосвітніх, соціально-політичних, економічних, технічних і технологічних наук.

Практичні завдання:

1. Складіть схему основних методів

дослідження організації виробництва та надайте короткий опис кожного з них.

2. Підготуйте коротке есе (1–2 сторінки) на тему: *«Вплив організації виробничих процесів на ефективність аграрного підприємства»*.

3. Розробіть порівняльну таблицю форм власності та господарювання в АПК, їх переваг та недоліків.

4. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) з аналізом значення дисципліни «Організація виробництва» для підготовки фахівців у галузі аграрного виробництва.

5. Виконайте SWOT-аналіз підприємства агропромислового сектору, оцініть його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози.

Завдання до вивчення теми 2: Розвиток сільськогосподарського виробництва в умовах ринку

Теоретичні питання:

1. Що таке агропромисловий комплекс (АПК)? Назвіть його основні складові.

2. Які основні етапи пройшло сільське

господарство України під час переходу до ринкової економіки?

3. Дайте визначення понять «роздержавлення» та «приватизація» у сільському господарстві.

4. Які форми власності існують у сільському господарстві України?

5. Назвіть основні форми господарювання в аграрному секторі.

6. Які нормативні документи регулюють роздержавлення і приватизацію сільськогосподарських земель та підприємств?

7. Охарактеризуйте основні закони України, що стосуються приватизації державного майна і земель.

8. Які проблеми та перспективи розвитку ринку землі в Україні?

9. Як впливає державне регулювання на розвиток сільського господарства?

10. Які основні зміни відбулися в структурі аграрного виробництва після роздержавлення?

Практичні завдання:

1. Складіть схему основних складових агропромислового комплексу України.

2. Підготуйте порівняльну таблицю форм власності та господарювання в АПК, їх переваг та недоліків.

3. Проаналізуйте один із законів України (наприклад, «Про фермерське господарство», «Про оренду землі») та коротко опишіть його зміст і значення для сільськогосподарського виробництва.

4. Напишіть коротке есе (1–2 сторінки) на тему: *«Роль приватизації у розвитку сучасного агробізнесу в Україні»*.

5. Проаналізуйте ефективність роботи різних форм господарювання (фермерські господарства, агрохолдинги, кооперативи) та підготуйте короткий звіт (1–2 сторінки).

6. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасний стан та перспективи розвитку агропромислового комплексу України.

7. Виконайте SWOT-аналіз (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози) розвитку аграрного сектору в умовах ринкової економіки.

Завдання до теми 3: Організаційно-економічні основи нових аграрних

формувань

Теоретичні питання:

1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку форм господарювання в сільському господарстві України.

2. Які види підприємств і об'єднань функціонують у сучасному аграрному секторі?

3. Які організаційно-економічні особливості різних видів аграрних підприємств?

4. Визначте основні відмінності між агрохолдингами, фермерськими господарствами, сільськогосподарськими кооперативами та приватними підприємствами.

5. Які ключові фактори впливають на вибір форми господарювання в аграрному секторі?

6. Розкрийте зміст виробничої структури сільськогосподарських підприємств.

7. Як формується організаційна структура сільськогосподарських підприємств?

8. Які переваги та недоліки

кооперативної форми господарювання?

9. Як впливає державна підтримка на розвиток нових аграрних формувань?

10. Які сучасні тенденції спостерігаються у формуванні ефективних сільськогосподарських підприємств?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему основних форм господарювання у сільському господарстві України.

2. Підготуйте аналітичний огляд одного з агрохолдингів України (наприклад, «Кернел», «Миронівський хлібопродукт») з описом його організаційної структури.

3. Порівняйте у таблиці основні характеристики фермерських господарств, агрохолдингів і кооперативів (за площею земель, фінансуваням, управлінням, продуктивністю).

4. Проаналізуйте законодавчу базу щодо функціонування нових аграрних формувань (наприклад, «Про фермерське господарство», «Про кооперацію»).

5. Напишіть коротке есе (1–2 сторінки) на тему: *«Чи можуть фермерські господарства конкурувати з*

агрохолдингами?».

6. Розробіть бізнес-план для малого фермерського господарства (включаючи структуру підприємства, основні види продукції, ринки збуту, фінансові ресурси).

7. Зробіть SWOT-аналіз (сильні та слабкі сторони, можливості, загрози) різних форм аграрних підприємств в Україні.

8. Оцініть ефективність використання ресурсів у різних типах господарств та запропонуйте заходи для підвищення продуктивності.

9. Складіть структуру організаційного управління типового агропідприємства (розподіл функцій між підрозділами).

10. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасний стан і перспективи розвитку нових аграрних формувань в Україні.

Завдання до теми 4: Основи внутрішньогосподарського планування в сільськогосподарських підприємствах.

Теоретичні питання:

1. Що таке внутрішньогосподарське планування та яке його значення для

агропідприємств?

2. Охарактеризуйте основні принципи внутрішньогосподарського планування.

3. Які методи планування використовуються у сільськогосподарських підприємствах?

4. Визначте основні види планів у внутрішньогосподарському плануванні.

5. Які основні особливості планування в умовах ринкової економіки?

6. Що таке перспективне планування та як воно впливає на розвиток агропідприємства?

7. Охарактеризуйте структуру бізнес-плану для агропромислового підприємства.

8. Як проводиться оперативне прогнозування у сільському господарстві?

9. Які основні етапи розробки річного плану підприємства?

10. Які методи використовуються для оцінки ефективності планування в аграрному секторі?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему системи внутрішньогосподарського планування сільськогосподарського підприємства.

2. Підготуйте порівняльну таблицю методів планування (балансовий, нормативний, програмно-цільовий, економіко-математичний).

3. Складіть спрощений бізнес-план для фермерського господарства, включивши такі розділи:

- Опис підприємства
- Аналіз ринку
- Фінансовий план
- План виробництва

4. Проаналізуйте фінансову звітність агропідприємства та запропонуйте заходи для підвищення ефективності його планування.

5. Напишіть коротке есе (1–2 сторінки) на тему: *«Роль прогнозування у внутрішньогосподарському плануванні»*.

6. Складіть графік виробничих процесів на аграрному підприємстві протягом року.

7. Розробіть модель річного плану сільськогосподарського підприємства з урахуванням економічних ризиків.

8. Виконайте SWOT-аналіз внутрішньогосподарського планування підприємства (сильні та слабкі сторони,

можливості та загрози).

9. Оцініть ефективність планування на прикладі успішного фермерського господарства або агрохолдингу.

10. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні тенденції у внутрішньогосподарському плануванні.

Завдання до теми 5: Організація використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах

Теоретичні завдання:

1. Охарактеризуйте склад земельного фонду України.

2. Перерахуйте та поясніть основні форми власності на землю.

3. Опишіть принципи та методи грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

4. Розкрийте основні етапи розробки плану використання та поліпшення земельних угідь.

5. Визначте основні цілі реформування земельних відносин в Україні.

6. Які види землеволодіння існують у сільському господарстві?

7. Дайте характеристику державному земельному кадастру та його значенню для аграрного сектора.

8. Опишіть процес організації землеустрою в агропромислових підприємствах.

9. Як змінюється структура землекористування під впливом державної земельної політики?

10. Які сучасні проблеми у сфері земельних відносин існують в Україні?

Практичні завдання:

1. Складіть схему класифікації земель України за цільовим призначенням.

2. Підготуйте аналітичний звіт про зміни у земельному законодавстві України за останні 5 років.

3. Проаналізуйте сучасні методи грошової оцінки земель та підготуйте таблицю їх порівняння.

4. Розробіть модель плану використання та поліпшення земельних угідь для фермерського господарства.

5. Виконайте розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки (за наявними методиками).

6. Проведіть SWOT-аналіз реформування земельних відносин в Україні.

7. Підготуйте презентацію про роль державного земельного кадастру у розвитку аграрного бізнесу.

8. Складіть план заходів щодо ефективного землекористування на базі конкретного агропідприємства.

9. Виконайте порівняльний аналіз системи землеустрою в Україні та одній з країн ЄС.

10. Проаналізуйте вплив орендних відносин на ефективність використання земельних ресурсів.

Додаткові завдання:

1. Досліджуйте законодавчі акти України щодо земельної реформи та підготуйте їх короткий огляд.

2. Вивчіть роль екологічних аспектів у використанні земель сільськогосподарського призначення.

3. Підготуйте аналітичний матеріал про тенденції та перспективи земельного ринку України.

4. Розробіть рекомендації щодо покращення ефективності використання

земельних ресурсів в Україні.

5. Визначте основні ризики, пов'язані з купівлею та продажем земель сільськогосподарського призначення.

Завдання до теми 6: Організація використання трудового потенціалу в сільськогосподарських підприємствах

Теоретичні завдання:

1. Охарактеризуйте роль трудового потенціалу в сільськогосподарському виробництві.

2. Які основні принципи організації праці в аграрному секторі?

3. Визначте види виробничих бригад у сільському господарстві та принципи їх формування.

4. Які особливості організації праці в допоміжних і обслуговуючих виробництвах?

5. Що включає план з праці та як він розробляється?

6. Як здійснюється розрахунок витрат праці в сільському господарстві?

7. Як формується баланс трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах?

8. Які методи використовуються для планування продуктивності праці?

9. Охарактеризуйте основні елементи плану фонду оплати праці.

10. Які фактори впливають на ефективність використання трудових ресурсів у сільському господарстві?

Практичні завдання:

1. Складіть схему системи організації праці в сільськогосподарському підприємстві.

2. Підготуйте таблицю основних видів виробничих бригад та їх характеристик у рослинництві та тваринництві.

3. Розрахуйте витрати праці для виконання певного технологічного процесу (наприклад, збирання зернових культур).

4. Виконайте аналіз балансу трудових ресурсів у фермерському господарстві або агрохолдингу.

5. Розробіть план продуктивності праці на прикладі конкретного сільськогосподарського підприємства.

6. Складіть модель плану фонду оплати праці, виходячи з розрахованої чисельності персоналу.

7. Проаналізуйте сучасні форми

стимулювання праці в аграрному секторі та підготуйте короткий звіт.

8. Оцініть ефективність використання трудових ресурсів на основі даних реального агропідприємства.

9. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні методи оптимізації трудових ресурсів у сільському господарстві.

10. Розробіть рекомендації щодо підвищення продуктивності праці в сільському господарстві з використанням новітніх технологій.

Додаткові завдання:

1. Дослідіть законодавчу базу щодо організації праці в аграрному секторі та підготуйте її короткий огляд.

2. Проаналізуйте досвід інших країн у сфері організації та використання трудових ресурсів у сільському господарстві.

3. Розробіть модель ефективної організації праці на основі прикладів успішних агропідприємств.

4. Підготуйте аналітичний матеріал про вплив автоматизації та механізації на продуктивність праці в АПК.

5. Оцініть соціальні аспекти

організації праці у сільському господарстві та їхній вплив на мотивацію працівників.

Завдання до теми 7: Організація і використання засобів виробництва в сільськогосподарських підприємствах

Теоретичні завдання:

1. Охарактеризуйте поняття та склад засобів виробництва в сільському господарстві.

2. Які основні групи засобів виробництва існують у сільськогосподарських підприємствах?

3. Охарактеризуйте основні та оборотні засоби виробництва, їх відмінності та особливості використання.

4. Назвіть джерела утворення та відтворення засобів виробництва в аграрному секторі.

5. Що таке амортизація і як вона впливає на економіку сільськогосподарського підприємства?

6. Охарактеризуйте організаційно-економічні умови формування раціонального складу засобів виробництва.

7. Яка роль машинно-технологічних

станцій (МТС) у забезпеченні ефективності аграрного виробництва?

8. Опишіть основні етапи планування оновлення та модернізації засобів виробництва в агропромисловому комплексі.

9. Як здійснюється сервісне обслуговування сільськогосподарських підприємств і яке його значення?

10. Які сучасні підходи до підвищення ефективності використання засобів виробництва в сільському господарстві?

Практичні завдання:

1. Складіть схему класифікації засобів виробництва в сільському господарстві.

2. Підготуйте таблицю порівняння основних і оборотних засобів виробництва за їх характеристиками та використанням.

3. Розрахуйте амортизацію сільськогосподарської техніки (за однією з методик).

4. Розробіть план модернізації матеріально-технічної бази фермерського господарства.

5. Проведіть аналіз ефективності використання засобів виробництва на прикладі конкретного агропідприємства.

6. Створіть бізнес-план із закупівлі та використання технічних засобів для агропідприємства.

7. Оцініть рівень механізації виробництва в сільському господарстві України та підготуйте короткий звіт.

8. Розробіть план обслуговування техніки та обладнання на базі машинно-технологічної станції.

9. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні тенденції використання технічних засобів у сільському господарстві.

10. Порівняйте методи сервісного обслуговування технічних засобів у різних країнах і запропонуйте рекомендації для України.

Додаткові завдання:

1. Проаналізуйте законодавчу базу щодо використання засобів виробництва в аграрному секторі.

2. Дослідіть приклади успішного використання новітніх технологій у виробництві сільськогосподарської продукції.

3. Підготуйте аналітичний матеріал про роль державного фінансування у відтворенні засобів виробництва.

4. Оцініть вплив екологічних аспектів на використання техніки та обладнання в сільському господарстві.

5. Розробіть рекомендації щодо ефективного використання засобів виробництва в умовах ринку.

Завдання до теми 8: Організація орендних відносин у сільському господарстві

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення поняття оренди та поясніть її значення в аграрному секторі.

2. Які об'єктивні умови застосування оренди в сільському господарстві?

3. Охарактеризуйте основні види оренди у сільському господарстві.

4. Які особливості мають внутрішньогосподарські економічні взаємовідносини при оренді у виробничих підрозділах?

5. Що таке орендна плата та які основні чинники впливають на її розмір?

6. Охарактеризуйте методи визначення орендної плати за землю.

7. Які основні вимоги до укладення

орендних договорів у сільському господарстві?

8. Визначте структуру та зміст орендного договору на землю.

9. Що таке лізинг та як він використовується в аграрному секторі?

10. Як здійснюється організація лізингових платежів та які переваги має лізинг для агропідприємств?

Практичні завдання:

1. Складіть порівняльну таблицю переваг і недоліків оренди та лізингу у сільському господарстві.

2. Розробіть зразок договору оренди земельної ділянки для сільськогосподарського підприємства.

3. Проаналізуйте нормативно-правову базу України щодо регулювання орендних відносин у сільському господарстві.

4. Розрахуйте орендну плату за земельну ділянку відповідно до встановлених методик.

5. Створіть бізнес-план використання орендованої сільськогосподарської техніки у фермерському господарстві.

6. Виконайте SWOT-аналіз орендних

відносин у сільському господарстві України.

7. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про роль оренди у розвитку аграрного бізнесу.

8. Дослідіть реальні кейси (приклади) використання оренди землі великими аграрними компаніями України.

9. Розрахуйте лізингові платежі на закупівлю сільськогосподарської техніки з урахуванням відсоткових ставок і терміну фінансування.

10. Оцініть ефективність використання орендованих ресурсів на прикладі конкретного фермерського господарства.

Завдання до теми 9: Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення спеціалізації сільськогосподарських підприємств та поясніть її економічний зміст.

2. Які основні напрями розвитку спеціалізації в сільському господарстві?

3. Перерахуйте та охарактеризуйте форми спеціалізації сільськогосподарських

підприємств.

4. Які фактори впливають на спеціалізацію підприємства?

5. Охарактеризуйте показники спеціалізації сільськогосподарських підприємств.

6. Як здійснюється планування оптимальної галузевої структури сільськогосподарського підприємства?

7. Які чинники обґрунтовують необхідність змін у галузевій структурі підприємства?

8. Які перспективи розвитку рослинництва та тваринництва в Україні?

9. Як визначити оптимальне поєднання галузей у сільськогосподарському підприємстві?

10. Які основні виробничі типи сільськогосподарських підприємств існують і чим вони відрізняються?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему класифікації спеціалізації сільськогосподарських підприємств.

2. Підготуйте аналітичну таблицю основних форм спеціалізації, їхніх переваг та

недоліків.

3. Проаналізуйте спеціалізацію конкретного сільськогосподарського підприємства та визначте її ефективність.

4. Розрахуйте показники спеціалізації на основі статистичних даних реального підприємства.

5. Складіть план розвитку галузевої структури сільськогосподарського підприємства.

6. Розробіть стратегію поєднання рослинництва та тваринництва на базі фермерського господарства.

7. Виконайте SWOT-аналіз спеціалізації та поєднання галузей у сільськогосподарських підприємствах.

8. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні тенденції спеціалізації аграрного виробництва в Україні.

9. Обґрунтуйте вибір оптимального виробничого типу для конкретного господарства.

10. Розробіть бізнес-план спеціалізованого господарства з урахуванням ринкових умов та перспектив розвитку.

Додаткові завдання:

1. Дослідіть законодавчі аспекти щодо спеціалізації та поєднання галузей у сільському господарстві України.

2. Порівняйте форми спеціалізації сільського господарства в Україні та ЄС.

3. Підготуйте прогноз розвитку спеціалізованих господарств в умовах глобальних змін клімату.

4. Оцініть ефективність поєднання різних галузей на прикладі аграрних холдингів.

5. Розробіть рекомендації щодо підвищення ефективності спеціалізації сільськогосподарських підприємств.

Завдання до теми 10: Розміри сільськогосподарських підприємств та їх підрозділів

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення поняття розмірів сільськогосподарського підприємства та його виробничих підрозділів.

2. Які основні показники використовуються для оцінки розмірів сільськогосподарських підприємств?

3. Назвіть та поясніть фактори, що

впливають на розміри підприємств.

4. Як здійснюється оцінка ефективності розмірів сільськогосподарських підприємств?

5. У чому полягають організаційно-економічні переваги великого виробництва в сільському господарстві?

6. Чому важливе поєднання великого, середнього і малого виробництва в аграрному секторі?

7. Які раціональні розміри сільськогосподарських підприємств є оптимальними для України?

8. Які сучасні тенденції спостерігаються у зміні розмірів сільськогосподарських підприємств?

9. Охарактеризуйте розміри сільськогосподарських кооперативів, фермерських господарств та особистих підсобних господарств.

10. Яка методика використовується для обґрунтування раціональних розмірів фермерських господарств?

Практичні завдання:

1. Складіть схему класифікації сільськогосподарських підприємств за їх

розмірами.

2. Розробіть таблицю основних факторів, що впливають на розміри підприємств (природні, економічні, соціальні, технологічні).

3. Розрахуйте показники ефективності розмірів підприємства на основі реальних або модельних даних.

4. Оцініть доцільність поєднання великого, середнього і малого виробництва в аграрному секторі на прикладі конкретного регіону.

5. Розробіть план оптимізації розмірів фермерського господарства, враховуючи доступні ресурси та ринок збуту.

6. Виконайте SWOT-аналіз різних за розмірами сільськогосподарських підприємств (фермерські господарства, агрохолдинги, кооперативи).

7. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про тенденції змін у розмірах аграрних підприємств в Україні.

8. Проаналізуйте ефективність використання земельних ресурсів у великих та малих господарствах.

9. Розрахуйте оптимальні розміри

сільськогосподарських підприємств для різних регіонів України.

10. Розробіть рекомендації щодо покращення економічної ефективності сільськогосподарських підприємств різних розмірів.

Додаткові завдання:

1. Проаналізуйте законодавчу базу щодо розмірів та структури сільськогосподарських підприємств.

2. Дослідіть міжнародний досвід щодо ефективних розмірів сільськогосподарських підприємств.

3. Підготуйте прогноз змін у розмірах фермерських господарств в Україні на найближчі 5 років.

4. Оцініть вплив сучасних технологій на оптимальні розміри сільськогосподарських підприємств.

5. Розробіть модель розвитку фермерського господарства з урахуванням ринкових змін.

Завдання до теми 11: Організація і планування галузей тваринництва

Теоретичні завдання:

1. Охарактеризуйте основні напрями розвитку тваринництва в Україні.

2. Які основні галузі тваринництва існують та які фактори впливають на їх розвиток?

3. Розкрийте особливості організації виробництва молочної продукції.

4. Які технологічні процеси використовуються у виробництві м'яса великої рогатої худоби (ВРХ)?

5. Охарактеризуйте методи організації виробництва свинини та фактори, що впливають на його ефективність.

6. Як здійснюється планування виробничих процесів у тваринництві?

7. Які методи використовуються для формування основного поголів'я тварин?

8. Охарактеризуйте процес відтворення стада та його значення для розвитку тваринництва.

9. Які економічні показники впливають на ефективність виробництва продукції тваринництва?

10. Як держава регулює розвиток тваринницької галузі в Україні?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему структури галузей тваринництва.
2. Підготуйте таблицю основних методів планування у тваринництві.
3. Розрахуйте чисельність основного поголів'я для конкретного підприємства з урахуванням його виробничих потужностей.
4. Складіть бізнес-план розвитку молочного фермерського господарства, включаючи економічні показники.
5. Підготуйте аналітичний огляд сучасних технологій у тваринництві та їх вплив на продуктивність.
6. Розробіть план годівлі та утримання поголів'я для оптимального виробництва продукції.
7. Проведіть SWOT-аналіз розвитку тваринницької галузі в Україні.
8. Оцініть ефективність відтворення стада на прикладі конкретного господарства.
9. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про світові тенденції в організації тваринницького виробництва.
10. Розрахуйте економічну ефективність виробництва продукції тваринництва, враховуючи витрати та

рентабельність.

Додаткові завдання:

1. Дослідіть законодавчу базу щодо регулювання розвитку тваринництва в Україні.

2. Порівняйте ефективність різних моделей утримання тварин (традиційне, інтенсивне, органічне).

3. Проаналізуйте вплив кліматичних змін на розвиток тваринницького виробництва.

4. Розробіть рекомендації щодо підвищення продуктивності тваринницьких господарств.

5. Оцініть роль інноваційних технологій у покращенні процесу розведення худоби.

Завдання до теми 12: Організація кормовиробництва

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення поняття кормовиробництва та охарактеризуйте його значення у сільському господарстві.

2. Які принципи організації кормової бази є основними?

3. Назвіть основні джерела надходження кормів у сільськогосподарських підприємствах.

4. Охарактеризуйте систему організації кормозабезпечення у різних формах сільськогосподарських підприємств.

5. Які існують типи кормовиробництва та які їхні особливості?

6. Які методи використовуються у складанні кормового балансу?

7. Охарактеризуйте принципи методики складання кормового плану.

8. Що таке зелений конвеєр і яке його значення у кормозабезпеченні?

9. Як впливає ефективність кормовиробництва на продуктивність тваринницьких галузей?

10. Які економічні аспекти слід враховувати при організації кормовиробництва?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему організації кормовиробництва у сільськогосподарському підприємстві.

2. Складіть таблицю джерел надходження кормів та їх характеристик.

3. Підготуйте кормовий баланс для фермерського господарства, що спеціалізується на молочному скотарстві.

4. Розрахуйте потребу у кормах для конкретного виду сільськогосподарських тварин на річний період.

5. Складіть план запровадження системи "зелений конвеєр" для забезпечення безперебійного надходження кормів.

6. Виконайте аналіз економічної ефективності різних типів кормовиробництва.

7. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні технології виробництва кормів.

8. Оцініть вплив кормовиробництва на рентабельність фермерських господарств.

9. Розробіть план покращення кормозабезпечення на основі сучасних технологій.

10. Проведіть SWOT-аналіз організації кормовиробництва у великих та малих сільськогосподарських підприємствах.

Додаткові завдання:

1. Дослідіть міжнародний досвід у сфері кормовиробництва та порівняйте його з українськими практиками.

2. Проаналізуйте вплив кормової бази на якість тваринницької продукції.

3. Розробіть стратегію розвитку кормовиробництва для покращення економічних показників підприємства.

4. Оцініть можливості впровадження екологічних методів кормовиробництва.

5. Дослідіть сучасні інновації у виробництві комбикормів.

Завдання до теми 13: Організація і планування галузей рослинництва

Теоретичні завдання:

1. Які основні завдання стоять перед галуззю рослинництва?

2. Охарактеризуйте шляхи збільшення виробництва продукції рослинництва.

3. Як інтенсивні технології впливають на ефективність рослинництва?

4. Які фактори слід враховувати при плануванні структури посівних площ?

5. Що таке сівозміна і як вона впливає на родючість ґрунту?

6. Як розраховується баланс розвитку рослинництва і тваринництва?

7. Які економічні аспекти важливо

враховувати при організації виробництва рослинницької продукції?

8. Які сучасні технології використовуються у рослинництві?

9. Як впливає кліматичний фактор на організацію галузі рослинництва?

10. Які перспективи розвитку екологічного землеробства?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему структури рослинництва у сільськогосподарському підприємстві.

2. Складіть таблицю основних інтенсивних технологій, що застосовуються у рослинництві.

3. Розробіть оптимальну систему сівозмін для конкретного господарства.

4. Проаналізуйте ефективність різних структур посівних площ для аграрних підприємств різних зон України.

5. Розрахуйте площу посівів та врожайність для визначення оптимальної продуктивності підприємства.

6. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні методи планування галузей рослинництва.

7. Розробіть бізнес-план для виробництва зернових культур на фермерському господарстві.

8. Проведіть SWOT-аналіз інтенсивного землеробства та визначте його переваги та ризики.

9. Проаналізуйте вплив органічного землеробства на ефективність рослинницької продукції.

10. Складіть баланс виробництва продукції рослинництва і тваринництва для комбінованого підприємства.

Додаткові завдання:

1. Дослідіть законодавче регулювання у сфері рослинництва.

2. Оцініть ефективність державних програм підтримки галузі рослинництва.

3. Проаналізуйте вплив зміни клімату на розвиток рослинництва в Україні.

4. Підготуйте прогноз розвитку рослинництва на основі аналітичних досліджень.

5. Розробіть пропозиції щодо вдосконалення управління рослинницьким підприємством.

Завдання до теми 14: Організація основних трудових процесів у рослинництві

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення трудового процесу у рослинництві та поясніть його значення.

2. Які основні вимоги до організації трудових процесів у сільському господарстві?

3. Назвіть принципи організації праці у рослинництві.

4. Охарактеризуйте методи планування продуктивності праці у рослинницькій галузі.

5. Які чинники впливають на ефективність організації трудових процесів у рослинництві?

6. Які принципи лежать в основі раціональної організації виробничих процесів у рослинництві?

7. Чим відрізняється організація праці у тваринництві від рослинництва?

8. Як впливають механізація та автоматизація на організацію трудових процесів у сільському господарстві?

9. Які методи оцінки ефективності праці застосовуються у сільському

господарстві?

10. Як забезпечити оптимальне використання трудових ресурсів у фермерських господарствах?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему організації трудових процесів у рослинництві.

2. Складіть таблицю принципів раціональної організації трудових процесів у сільському господарстві.

3. Розрахуйте показники продуктивності праці у рослинницькому господарстві за заданими даними.

4. Оцініть ефективність механізації трудових процесів у рослинництві.

5. Розробіть план оптимізації трудових ресурсів на основі механізованого землеробства.

6. Підготуйте SWOT-аналіз організації праці в аграрному секторі.

7. Порівняйте методи організації праці у рослинництві та тваринництві.

8. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про інноваційні методи організації трудових процесів.

9. Розробіть графік сезонного

використання трудових ресурсів у рослинництві.

10. Дослідіть вплив технологічних новацій на трудові процеси у фермерських господарствах.

Завдання до теми 15: Наукова організація праці та оплата праці в сільському господарстві

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення наукової організації праці та поясніть її значення у сільському господарстві.

2. Які основні методи нормування праці використовуються у сільському господарстві?

3. Назвіть форми та види оплати праці в аграрному секторі.

4. Які системи оплати праці застосовуються у ринкових умовах?

5. Як здійснюється матеріальне стимулювання працівників у сільському господарстві?

6. Охарактеризуйте систему преміювання та її роль у мотивації персоналу.

7. Як впливає ефективне нормування

праці на продуктивність підприємства?

8. Які сучасні підходи застосовуються у системі мотивації працівників аграрного сектору?

9. Які законодавчі акти регулюють оплату праці в сільському господарстві?

10. Як можна підвищити ефективність матеріального стимулювання у сільськогосподарських підприємствах?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему форм і систем оплати праці у сільському господарстві.

2. Складіть порівняльну таблицю традиційних і сучасних методів мотивації працівників.

3. Розрахуйте фонд оплати праці для агропідприємства на основі заданих показників.

4. Розробіть систему преміювання для підвищення продуктивності працівників.

5. Оцініть ефективність системи мотивації на конкретному агропідприємстві.

6. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про сучасні підходи до організації праці в аграрному секторі.

7. Виконайте аналіз чинників, що

впливають на оплату праці у сільському господарстві.

8. Розробіть рекомендації щодо покращення системи оплати праці в агропромислових підприємствах.

9. Підготуйте звіт про стан оплати праці у фермерських господарствах в Україні.

10. Дослідіть ефективність диференційованої системи оплати праці у сільськогосподарських підприємствах.

Завдання до теми 16: Планування витрат і собівартості продукції

Теоретичні завдання:

1. Дайте визначення собівартості продукції та поясніть її значення у сільському господарстві.

2. Які основні методи планування витрат у сільському господарстві?

3. Що таке норми та нормативи у плануванні витрат?

4. Як здійснюється розрахунок планової собівартості продукції?

5. Яке значення має противитратний механізм у зниженні собівартості?

6. Які основні витрати формують

структуру собівартості аграрної продукції?

7. Як застосовується економічний аналіз витрат у сільськогосподарських підприємствах?

8. Які чинники впливають на оптимізацію собівартості продукції?

9. Які підходи використовуються для зниження витрат у фермерських господарствах?

10. Як змінюються витрати на виробництво сільськогосподарської продукції в умовах ринкової економіки?

Практичні завдання:

1. Розробіть схему структури витрат у сільськогосподарському виробництві.

2. Складіть порівняльну таблицю основних методів розрахунку собівартості продукції.

3. Розрахуйте собівартість одиниці продукції на основі заданих даних.

4. Розробіть план зниження витрат на виробництво сільськогосподарської продукції.

5. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) про методи оптимізації витрат в аграрному секторі.

6. Виконайте аналіз собівартості

продукції у різних формах аграрних господарств.

7. Розробіть модель планування витрат для фермерського господарства.

8. Проведіть SWOT-аналіз економічної ефективності витрат у сільському господарстві.

9. Підготуйте аналітичний звіт про вплив інновацій на собівартість продукції.

10. Розробіть економічний прогноз зниження собівартості продукції в умовах автоматизації виробництва.

Завдання до теми 17: Інноваційні технології в сільському господарстві.

Теоретичні завдання:

1. Реферат/есе:

○ Опишіть сучасні інноваційні технології в сільському господарстві (GPS-навігація, сенсори, роботизовані системи тощо).

○ Як використання Big Data та IoT впливає на ефективність аграрного бізнесу?

○ Прецизійне землеробство: переваги, недоліки, перспективи.

2. Тестові питання (можуть бути

використані у форматі тесту або самоперевірки):

- Що таке прецизійне землеробство і які його ключові елементи?
- Які технології допомагають зменшити використання пестицидів?
- Як дрони можуть покращити управління агропідприємством?
- Що таке гідропоніка та в чому її переваги перед традиційним землеробством?

Практичні завдання:

1. Підготувати SWOT-аналіз інноваційної технології
 - Оберіть одну з інноваційних технологій у сільському господарстві та проведіть SWOT-аналіз (сильні сторони, слабкі сторони, можливості, загрози).
2. Розрахувати економічну ефективність впровадження технології
 - Виберіть інноваційну технологію (наприклад, використання дронів для моніторингу полів) і проаналізуйте її вплив на врожайність, витрати та прибутковість.
3. Дослідження ринку інновацій
 - Проведіть аналіз інноваційних технологій, що використовуються у вашому

регіоні або країні.

- Підготуйте короткий звіт із висновками та рекомендаціями щодо їх впровадження.

Завдання до теми 18. Агростартапи та підприємництво.

Теоретичні завдання:

1. Реферат/есе:

- Основи створення агростартапу: етапи, труднощі, перспективи.

- Інвестиційні можливості для агростартапів: гранти, венчурний капітал, державні програми.

- Аналіз успішних агростартапів: що зробило їх прибутковими?

2. Тестові питання:

- Які ключові етапи створення агростартапу?

- Які види фінансування доступні для агробізнесу?

- Як скласти бізнес-план для агропідприємства?

- Що таке MVP (мінімально життєздатний продукт) у сфері агростартапів?

Практичні завдання:

3. Розробка бізнес-ідеї агростартапу
 - Створіть концепцію агростартапу (наприклад, вертикальна ферма, виробництво органічних добрив, платформа для продажу фермерської продукції).
 - Опишіть місію, мету, цільову аудиторію та основні продукти/послуги.
4. Створення бізнес-плану
 - Підготуйте короткий бізнес-план (структура: вступ, ринок і конкуренти, фінансовий план, маркетингова стратегія).
 - Визначте основні витрати, джерела доходу та можливі ризики.
5. Пітчінг стартапу (презентація для інвесторів)
 - Підготуйте 5-хвилинну презентацію вашої бізнес-ідеї, використовуючи формат Pitch Deck.
 - Включіть: проблему, рішення, продукт, ринок, бізнес-модель, команду, фінансові прогнози.
6. Практичне дослідження – інтерв'ю з підприємцем
 - Проведіть інтерв'ю з фермером, власником агробізнесу або стартапером.
 - Підготуйте короткий аналіз на

основі отриманої інформації.

ВИМОГИ ТА ТЕМАТИКА ДО САМОСТІЙНОЇ, ІНДИВІДУАЛЬНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Неодмінним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативно-правовими актами чинного законодавства, статистичними матеріалами.

Основні пропоновані види самостійної роботи:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.

В умовах кредитно-модульної системи самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових видів навчальної

діяльності.

Під час вивчення дисципліни на самостійну роботу відведено 50 % академічного кредиту, і цей час має бути використаний для самостійного поглибленого вивчення окремих тем дисципліни на вибір, а також для виконання індивідуальних розрахунків.

Викладач визначає обсяг самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (далі ІНДЗ) передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та їхнє застосування під час розгляду конкретних виробничих ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами та звітністю підприємства.

ІНДЗ з дисципліни студенту видає викладач на початку семестру. ІНДЗ виконують самостійно. ІНДЗ для перевірки слід надати наприкінці семестру, але не пізніше терміну

проведення підсумкового модульного контролю. Оцінку за виконання ІНДЗ ураховують під час виставлення загальної оцінки з дисципліни. Тематика ІНДЗ має бути проблемного характеру.

Тему та зміст роботи можна обрати самостійно обов'язково узгодивши її з викладачем. Інакше тему може запропонувати викладач (варіанти тем ІНДЗ наведено нижче).

У процесі виконання ІНДЗ слід опрацювати не менш як п'ять літературних джерел з посиланням на використання певної інформації з них по тексту роботи.

При цьому роботі слід надати практичної направленості і спрямувати її розв'язання певної проблеми або викласти власні міркування щодо особистого погляду на питання, яке розглядають у роботі. Робота повинна включати такі складові елементи: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки до індивідуального завдання (за необхідності).

Вступ. Має розкривати актуальність обраної теми, її проблематику, мету написання роботи.

Основна частина роботи (може включати декілька підрозділів). Містить характеристику сучасного стану проблеми, опис нормативної бази, погляди різних авторів на цю проблему, позитивні та негативні наслідки розв'язання проблеми.

Висновки. Мають бути обґрунтованими, щодо досягнення мети роботи, можливо, містити рекомендації для вдосконалення діяльності підприємства.

Список літератури. У кінці ІНДЗ надають повний список використаних літературних джерел, який необхідно скласти у певному порядку. Відомості про літературні джерела, які включені до списку, варто давати згідно з державним стандартом.

Додатки. У додатки можуть бути включені матеріали, що є копіями документів, звітів, або розрахункові таблиці, узагальнені схеми або діаграми. За наявності кількох додатків оформлюють окрему сторінку „ДОДАТКИ”, номер якої є останнім, що включають до обсягу ІНДЗ.

Обсяг надрукованого ІНДЗ повинен становити до 30 сторінок.

Передік питань для ІНДЗ

1. Предмет, метод і задачі науки „Організація сільськогосподарського виробництва”.

2. Реформування форм власності і господарювання.

3. Стратегія і етапи здійснення аграрних реформ.

4. Реформування земельних відносин.

5. Оренда землі і орендні відносини.

6. Економічний механізм формування орендної плати.

7. Форми господарювання в сільському господарстві.

8. Сільськогосподарські підприємства - основна форма господарювання.

9. Фермерські господарства. Особисті підсобні господарства населення.

10. Організаційно-правові форми сільськогосподарських підприємств ринкової орієнтації.

11. Кооперативна форма організації сільськогосподарських підприємств.

12. Спеціалізація сільськогосподарських підприємств: економічний зміст, форми і рівень

спеціалізації.

13. Умови і фактори спеціалізації сільськогосподарських підприємств. Основні напрями поглиблення спеціалізації.

14. Виробничі типи спеціалізованих скотарських підприємств.

15. Молочні господарства – репродуктори. Особливості структури стада.

16. Спеціалізовані господарства по вирощуванню ремонтного молодняка великої рогатої худоби.

17. Спеціалізовані господарства по вирощуванню і відгодівлі молодняка великої рогатої худоби.

18. Організація виробництва молока.

19. Планування відтворення стада великої рогатої худоби. Порядок складання річного обороту стада.

20. Планування обсягу виробництва молока.

21. Формування і функціонування ринку молока.

22. Планування продукції вирощування великої рогатої худоби.

23. Планування обсягів помісячної реалізації продукції великої рогатої худоби.

24. Організація виробництва м'яса свиней. Формування і функціонування ринку свинини.

25. Планування відтворення стада свиней. Порядок складання річного обороту стада.

26. Планування продукції вирощування свиней. Планування обсягів помісячної реалізації м'яса свиней.

27. Організація вівчарства. Планування відтворення стада овець.

28. Планування обсягів виробництва продукції вівчарства.

29. Планування обсягів помісячної реалізації продукції вівчарства.

30. Формування і функціонування ринку продукції вівчарства.

31. Організація виробництва яєць. Формування і функціонування ринку яєць.

32. Організація виробництва м'яса птиці. Формування і функціонування ринку м'яса птиці.

33. Планування відтворення стада птиці яєчного виробничого напрямку.

34. Планування відтворення стада птиці м'ясного виробничого напрямку.

35. Планування продукції вирощування птиці. Планування обсягу виробництва яєць.

36. Планування обсягів помісячної реалізації яєць. Планування обсягів помісячної реалізації м'яса птиці.

37. Планування річної потреби в кормах на господарський рік.

38. Планування річної потреби в кормах на календарний рік.

39. Система кормовиробництва і типи годівлі тварин.

40. Поняття та класифікація засобів виробництва.

41. Основні засоби виробництва. Амортизація основних засобів виробництва.

42. Планування потреби в тракторах. Планування потреби в комбайнах.

43. Планування потреби в сільськогосподарських машинах.

44. Організація ремонту машинно-тракторного парку.

45. Принципи, форми і системи оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

46. Тарифна система – основа організації оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

47. Види оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

48. Організаційні форми і розміри підрядних колективів в рослинництві.

49. Оплата праці працівників рослинництва. Колективні системи оплати праці.

50. Акордно-преміальна система оплати праці в рослинництві.

51. Оплата праці працівників рослинництва від валового доходу.

52. Оплата праці працівників рослинництва на підставі розрахункових цін.

53. Оплата праці працівників рослинництва. Преміювання працівників рослинництва.

54. Організаційні форми і розміри підрядних колективів в тваринництві.

55. Акордно-преміальна система оплати праці в тваринництві.

56. Оплата праці працівників тваринництва на підставі розрахункових цін. Оплата праці працівників тваринництва в умовах. Преміювання працівників тваринництва.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Які основні етапи організації сільськогосподарського виробництва?

2. Які чинники впливають на ефективність організації аграрного виробництва?

3. Які існують форми організації сільськогосподарських підприємств?

4. Як визначається оптимальна структура підприємства?

5. Які методи управління застосовуються в організації виробничого процесу?

6. Які особливості ринкової економіки впливають на розвиток аграрного сектора?

7. Як конкуренція впливає на ефективність сільськогосподарських підприємств?

8. Які фактори визначають ринкову ціну аграрної продукції?

9. Як державна підтримка впливає на розвиток сільського господарства?

10. Які перспективи розвитку сільськогосподарського виробництва в умовах глобалізації?

11. Які види аграрних формувань існують у сучасному сільському господарстві?

12. Як кооперація сприяє ефективності аграрного виробництва?

13. Які переваги та недоліки фермерських господарств у порівнянні з агрохолдингами?

14. Як впливає інноваційна діяльність на нові аграрні формування?

15. Які моделі розвитку нових аграрних підприємств найефективніші?

16. Що таке внутрішньогосподарське планування та які його основні принципи?

17. Як визначити оптимальний рівень витрат для ефективного функціонування підприємства?

18. Які методи застосовуються для оцінки ефективності виробничого плану?

19. Як впливають зовнішні фактори на процес планування?

20. Які програмні засоби використовуються для планування аграрного виробництва?

21. Як оцінюється продуктивність земельних ресурсів?

22. Які основні принципи

раціонального використання земельних ресурсів?

23. Як впровадження агротехнологій впливає на ефективність використання земель?

24. Які існують методи підвищення родючості ґрунтів?

25. Які правові аспекти регулюють використання земель у сільському господарстві?

26. Які основні фактори впливають на продуктивність праці в аграрному секторі?

27. Як визначити оптимальну кількість працівників у господарстві?

28. Які методи мотивації працівників найефективніші?

29. Як впливають сезонні коливання на управління трудовими ресурсами?

30. Які сучасні технології можуть автоматизувати ручну працю в аграрному секторі?

31. Як оцінити ефективність використання виробничих засобів у сільському господарстві?

32. Які фактори впливають на вибір техніки та обладнання?

33. Як організувати ремонт і обслуговування сільськогосподарської техніки?

34. Які методи оптимізації використання основних засобів виробництва?

35. Як цифровізація впливає на ефективність використання засобів виробництва?

36. Які правові аспекти орендних відносин у сільському господарстві?

37. Як визначається вартість оренди земельних ділянок?

38. Які основні переваги та ризики оренди земельних ресурсів?

39. Як розраховується орендна плата за землю?

40. Як зміни в законодавстві впливають на оренду сільськогосподарських земель?

41. Що таке спеціалізація у сільському господарстві та які її переваги?

42. Які фактори визначають спеціалізацію господарства?

43. Як впливають ринкові умови на вибір галузевої структури підприємства?

44. Які існують ризики у вузькоспеціалізованих господарствах?

45. Як можна ефективно поєднувати галузі в сільськогосподарському виробництві?

46. Як визначаються оптимальні розміри сільськогосподарських підприємств?

47. Які основні чинники впливають на планування галузей тваринництва?

48. Як технології допомагають у виробництві кормів?

49. Які особливості має організація праці у рослинництві?

50. Як впровадження інновацій підвищує ефективність господарств?

51. Які ключові моменти планування витрат та собівартості продукції?

52. Які сучасні тренди існують у сфері агростартапів?

53. Як агропідприємці можуть залучати інвестиції?

54. Які переваги цифровізації у сільському господарстві?

55. Які аграрні стартапи стали успішними і чому?

56. Які основні фактори впливають на продуктивність тваринництва?

57. Як визначити оптимальну чисельність поголів'я для господарства?

58. Які методи зниження витрат у тваринництві існують?

59. Як впровадження сучасних технологій покращує виробництво тваринницької продукції?

60. Які є методи оцінки ефективності тваринницької галузі?

61. Які основні джерела кормів використовуються в сільському господарстві?

62. Як можна покращити якість кормів та зменшити їх собівартість?

63. Які технології допомагають автоматизувати процес виробництва кормів?

64. Як впливає раціональне використання кормів на продуктивність тварин?

65. Які стратегії оптимального зберігання кормів існують?

66. Які культури є найбільш прибутковими в сучасних умовах ринку?

67. Як вибір сівозміни впливає на продуктивність сільськогосподарських угідь?

68. Які сучасні технології вирощування культур допомагають підвищити врожайність?

69. Як змінюється організація

рослинництва в умовах кліматичних змін?

70. Які існують методи прогнозування врожаю?

71. Які основні технологічні операції виконуються у рослинництві?

72. Як впровадження механізації змінює трудові процеси в рослинництві?

73. Які фактори впливають на продуктивність праці в польових роботах?

74. Як планується сезонна зайнятість у рослинництві?

75. Які сучасні методи автоматизації застосовуються у вирощуванні культур?

76. Що таке наукова організація праці та які її принципи?

77. Які системи оплати праці найефективніші у сільському господарстві?

78. Як підвищити продуктивність працівників за допомогою мотиваційних програм?

79. Які особливості оплати праці сезонних робітників?

80. Як автоматизація впливає на потребу у трудових ресурсах в аграрному секторі?

81. Які основні складові собівартості

сільськогосподарської продукції?

82. Як зниження витрат впливає на конкурентоспроможність агропідприємства?

83. Які методи оцінки ефективності виробничих витрат застосовуються в аграрному бізнесі?

84. Як автоматизація обліку допомагає у плануванні витрат?

85. Як впливають коливання ринкових цін на собівартість продукції?

86. Як технології Big Data використовуються у сільському господарстві?

87. Які переваги має прецизійне землеробство?

88. Як впливають дрони та супутниковий моніторинг на ефективність агровиробництва?

89. Які перспективи використання штучного інтелекту в аграрному секторі?

90. Як автоматизація та роботи змінюють виробничі процеси у фермерських господарствах?

91. Які ключові етапи створення агростартупу?

92. Які джерела фінансування доступні для аграрних стартапів?

93. Як визначити цільову аудиторію для агропідприємства?

94. Які фактори роблять агростартап успішним?

95. Як оцінити економічну ефективність агропідприємства?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Чухліб, Ю. О. (2012). Розробка стратегії екологізації сільськогосподарського виробництва. *Scientific Progress & Innovations*, (4), 160-164.

2. Шкуратов, О. І. (2013). Оцінка земель у процесі організації екологічно орієнтованого сільськогосподарського виробництва. *Агросвіт*, (24), 13-17.

3. Федоришина, Л. І., & Цуркан, А. О. (2018). Організація і методика економічного аналізу ефективності діяльності аграрних підприємств. *Бізнес-навігатор*, (2-2), 137-139.

4. Богатирчук-Кривко, С. К. (2014). Еколого-економічна оцінка впливу організації землекористування на ефективність сільськогосподарського виробництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного*

агротехнологічного університету (економічні науки), (3), 129-134.

5. Кулинич, Р. О. (2008). Використання статистичних методів для оцінювання впливу окремих форм організації сільськогосподарського виробництва на його інтенсифікацію. *Університетські наукові записки*, (3), 477-485.

6. Сава, А. П., & Завитій, О. П. (2015). Організація і методика економічного аналізу ефективності діяльності аграрних підприємств. *Сталий розвиток економіки*, (2 (27)), 198-207.

7. Головка, Г. М., & Маслак, О. М. (2012). Підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*, (3), 33-35.

8. Сухий, П. О., Заячук, М., & Тюфтій, А. (2009). Сільськогосподарська спеціалізація та територіальна організація аграрного виробництва західноукраїнського регіону. *Науковий вісник Чернівецького університету*, 480-481.

9. Микитюк, В. М., & Данкевич, В. Є. (2012). Форми організації виробництва та оптимізація виробничої структури скотарських підприємств. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького*, (14, №1 (1)), 458-465.

10. Ровний, В. В. (2017). Організація сільськогосподарської дорадчої діяльності: міжнародно-правовий досвід. *Форум права*, (5), 349-355.

11. Федуняк, І. О. (2017). Наукові засади організації і ефективного виробництва продукції рослинництва на інноваційній основі. *Економічний простір*, (117), 129-139.

12. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

13. Ільчук, М. М., Зрібняк, Л. Я., & Мельник, С. І. (2008). Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Нова Книга. 456 С.

14. Аграрне право України: навч. посіб./ МОН України, Уманський держ. пед.

у-т імені Павла Тичини, Каф. соц і правових дисциплін ; уклад.: Пархета В.І. – Умань : Візаві, 2022. – с. 164

15. Пономарьова М.С., Аксьонова О.В. Умови регулювання вертикально інтегрованих підприємницьких структур агробізнесу: макро-, мезо-, мікро- рівні. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2019. №3. С. 391-401.

16. Пономарьова М.С., Загорська Ю.В., Чернега І.І. Підприємництво в агроформуваннях: навч. посібник. - ХНАУ, Харків, 2014. - 230 с.

17. Андрусенко Г.О., Мартянов В.П. та ін. Організація агробізнесу і підприємництва: навч. посібник / За ред. В.П. Мартянова; Харк. держ. аграр.ун-т ім. В.В. Докучаєва. — Харків, 1998. — 280 с.

18. Юрчишин В.В. До стратегії соціального та економічного розвитку сільського господарства // Агроінком. – 2003. – № 11–12. – С. 17– 23.

19. Dolzhykova I., Irtysheva I., Ponomarova M. Conceptual fundamentals of development of the food security system // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number

2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019, 262 p. P 57-64. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/>

20. Ponomarova M.S. The substantiation of strategic development of the agricultural enterprises under modern economic [Обґрунтування стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання]. Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки». 2017. № 2. С. 268 – 275.

21. Рябуха М.С. Конкуренція як категорія ринкових відносин та конкурентоспроможність як предмет наукових досліджень / М.С. Рябуха, А.Є. Цицоріна // Вісник ХНАУ. Серія: економіка АПК і природокористування. – Харків: ХНАУ 6(2007): 96-100

22. Пономарьова М.С. Шовкун Л.В., Савельєва О.М. Економічні та правові важелі підприємництва як складника ефективного розвитку агробізнесу. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 1. – С. 227–236.

23. Іртищева І.О. Побутова інноваційних моделей регіональної

агропродовольчої сфери та інтеграційній основі / І.О. Іртищева // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С.39-43.

24. Іртищева І. О. Державне регулювання розвитку інтеграційних систем в агропродовольчій сфері України / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 80–87.

25. Ігнатюк А. І. Вертикально інтегровані структури на галузевих ринках України / А. І. Ігнатюк // Вісник Київського університету. Серія: Економіка. – 2009. – Вип. 109. – С. 19–23.

Інформаційні ресурси

Земельний кодекс України (із змінами та доповненнями), Закон України «Про оренду землі» (остання редакція), Закон України «Про фермерське господарство», Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію», Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України – <https://minagro.gov.ua>, Електронна бібліотека Національної академії аграрних наук України – <https://naas.gov.ua>, Конституція України; Закони України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»; Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа»; Наказ МОН від 18.10.2019 року №1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії»; Наказ МОН від 04.03.2020 року №346 «Про внесення змін до Програми проведення супервізії», Укази Президента України та інші законодавчі акти є правовою базою. Нормативно-правове регулювання професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова КМУ від 29.07.20 №672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників»; Наказ МОН України від 04.12.20 №1504 «Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників»; Лист МОН України від 21.08.20 №1/9-466 «Про центри професійного розвитку педагогічних працівників»; Наказ МОН України від 23.04.21 №457 «Про затвердження типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників»). та інші літературні джерела.

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета і завдання навчальної дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни	9
Засоби діагностики успішності навчання	20
Завдання до вивчення та виконання	30
Завдання до вивчення теми 1: Організаційні основи виробництва	30
Завдання до вивчення теми 2: Розвиток сільськогосподарського виробництва в умовах ринку	31
Завдання до теми 3: Організаційно-економічні основи нових аграрних формувань	33
Завдання до теми 4: Основи внутрішньогосподарського планування в сільськогосподарських підприємствах.	36
Завдання до теми 5: Організація використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах	39
Завдання до теми 6: Організація використання трудового потенціалу в сільськогосподарських підприємствах	42
Завдання до теми 7: Організація і використання засобів виробництва в сільськогосподарських підприємствах	45
Завдання до теми 8: Організація орендних	48

відносин у сільському господарстві	
Завдання до теми 9: Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств	50
Завдання до теми 10: Розміри сільськогосподарських підприємств та їх підрозділів	53
Завдання до теми 11: Організація і планування галузей тваринництва	56
Завдання до теми 12: Організація кормовиробництва	59
Завдання до теми 13: Організація і планування галузей рослинництва	62
Завдання до теми 14: Організація основних трудових процесів у рослинництві	65
Завдання до теми 15: Наукова організація праці та оплата праці в сільському господарстві	67
Завдання до теми 16: Планування витрат і собівартості продукції	69
Завдання до теми 17: Інноваційні технології в сільському господарстві.	71
Завдання до теми 18: Агростартапи та підприємництво	73
Вимоги та тематика до самостійної, індивідуальної науково-дослідної роботи	75
Запитання для підсумкового контролю	84
Рекомендована література	92

Укладач: Пономарьова Марина Сергіївна

ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА

навчально-методичний посібник до самостійного
(дистанційного) вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форм
навчання спеціальності *015 Професійна
освіта (аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові
технології)*

Комп'ютерний набір і верстка М.С. Пономарьова

Підп. до друку _____2024 р. Формат 60x841/16. Гарнітура
Таймс. Друк офсет. обсяг: 4,5 ум.-друк. арк.; 4,7 обл.-вид. арк.